

Afvalstoffenrecht
&
circulariteit

VMR

Actualiteitendag
23 juni 2022

Mr R.G.J. Laan

1

Actualiteiten circulariteit & afval november 2021-juni 2022

1. Ontwikkeling EU afvalwetgeving vanaf eerste Kaderrichtlijn afvalstoffen 1975
2. Van strict afvalbeleid naar afvalbeheer binnen circulaire economie
3. Jurisprudentie november 2021-juni 2022

www.vandiepen.com

VANDIEPEN
VANDER KROEF

2

Ontwikkeling EU-afvalwetgeving en NL beleid

Fase 1 (1975-2000):

→ afval is een groot probleem/afvalwetgeving voor milieuverantwoorde verwerking

Fase 2 (2000-2015)

→ afval is niet alleen een probleem: nadruk op hergebruik, nuttige toepassing en recycling

Fase 3 (2015-heden)

→ afval is niet echt een probleem, maar ook een kans: van afvalbeleid naar materialenbeleid en de transitie naar circulaire economie

www.vandiepen.com

VANDIEPEN
VANDER KROEF

3

Circulaire economie in Kaderrichtlijn Afvalstoffen

- Na wijzigingsrichtlijn 2018/851 is circulaire economie wettelijk verankerd in EU Kaderrichtlijn afvalstoffen, maar nog wel tamelijk vaag
- Preambule: bevordering van de beginselen van de circulaire economie, overgang naar duurzamer materialenbeheer en ontwikkeling tot circulaire economie

www.vandiepen.com

VANDIEPEN
VANDER KROEF

4

Circulaire economie in Kaderrichtlijn Afvalstoffen

- Artikel 1: afvalproductie en afvalbeheer regelen en verbeteren voor de overgang naar een circulaire economie
- Artikel 11, lid 2: maatregelen voor voorbereiding voor hergebruik en recycling met het oog op doelstelling Kaderrichtlijn afval en ontwikkeling in de richting van een Europese circulaire economie
- Artikel 30, lid 2: verslag Europees Milieuagentschap moet ook ingaan op de overgang naar circulaire economie

www.vandiepen.com

VANDIEPEN
VANDER KROEF

5

Herzieningsvoorstel EVOA en prille start voor wijziging Kaderrichtlijn Afvalstoffen

- Circulaire economie vormt in herzieningsvoorstel EVOA van 17 november 2021 meer het perspectief en komt minder tot uitdrukking in de wettelijke systematiek voor in- en uitvoer
- Verscherpt beleid en nieuwe codes voor export van (niet gesorteerd en volledig schoon) kunststofafval binnen EU en naar derde landen buiten EU
- Ook de EVOA als geheel zal worden herzien: vereenvoudiging binnen de EU, strengere uitvoer vanuit de EU naar derde landen
- Consultatie input herziening Kaderrichtlijn (t/m 16 augustus 2022)

www.vandiepen.com

VANDIEPEN
VANDER KROEF

6

Beleid EU en Nederland

- 2015 Europese Commissie: Actieplan voor Circulaire Economie
- 2016 Nederland: Rijksbreed programma Circulaire Economie (Nederland circulair in 2050)
- 2022 Handreiking proefnemingen voor een circulaire economie
- Circulair beleid is 'decor' voor afvalwetgeving, maar in de wet zelf nog weinig concrete circulaire aanknopingspunten

www.vandiepen.com

VANDIEPEN
VANDER KROEF

7

Huidig Landelijk afvalbeheerplan 3, tussenstap op weg naar circulair

- Van afvalbeleid naar materiaalketenbeleid
- Niet meer alleen het afvalstadium
- Vermindering milieudruk
- Duurzaam en zuinig materiaalhergebruik

www.vandiepen.com

VANDIEPEN
VANDER KROEF

8

Op naar een Circulair Materialenplan

- 25/5-5/7 zienswijze over Notitie Reikwijdte en Detailniveau (t.b.v. milieu-effectrapportage)
- Circulaire economie vereist meer dan goed afvalbeheer
- Eind 2023 Circulair Materialenplan 1.0

www.vandiepen.com

VANDIEPEN
VANDER KROEF

9

Geen horizontale werking tussen marktpartijen bij terugnameplicht EVOA

- *Hoge Raad (25-03-2022); ECLI:NL:HR:2022:454*
- *Conclusie AG Hoge Raad (17-12-2021); ECLI:NL:PHR:2021:1193*
- EVOA is publiekrechtelijke wettelijke regeling
- Opleggen van terugnameplicht afval (artikel 22 EVOA) is bevoegdheid van de overheid, niet van een marktpartij
- Marktpartijen kunnen elkaar onderling niet op deze terugnameplicht (in rechte) aanspreken.
- Geen horizontale (in)directe werking

www.vandiepen.com

VANDIEPEN
VANDER KROEF

10

Verontreinigingspercentages bij groene-lijstafval en bewijslast

- *Hof Den Bosch (22-12-2021); ECLI:NL:GHSHE:2021:3795*
- Strafrechtelijke zaak over aard en samenstelling van papierafval in relatie tot toegestaan verontreinigingspercentage
- Relatie met arrest Hof EU C-654/18 (Interseroh): in elk afzonderlijk geval type en hoeveelheid stoffen vaststellen
- ‘Bewijsmethodiek’ op lidstaatniveau bepalen
- Ook toets van de milieuhygiënisch verantwoorde recycling
- Desondanks was handelwijze valsheid in geschrift, met verkeerde voorstelling van zaken

www.vandiepen.com

VANDIEPEN
VANDER KROEF

11

Regeling teerhoudend asfaltgranulaat onder druk

- *Raad van State (16-05-2022); ECLI:NL:RVS:2022:1404*
- Voorlopige voorziening over ministeriële regeling teerhoudend asfaltgranulaat met strengere grenswaarde dan EVOA
- Rechtsvragen: (1) ontoelaatbare belemmering vrije verkeer van goederen?, (2) op oranje lijst als uitzonderlijk geval art. 3, lid 3 juncto 58 EVOA?, (3) economisch of milieudoel?, (4) wel of niet gevaarlijk afval? (5) overgangstermijn vereist?
- Voorlopige voorziening (schorsing) op grond van beoordeling milieurisico's, die vooralsnog gering worden geacht

www.vandiepen.com

VANDIEPEN
VANDER KROEF

12

Import teerhoudend asfaltgranulaat

- *Raad van State (21-12-2021); ECLI:NL:RVS:2021:2879*
- Staatssecretaris als bevoegd gezag vereist gegevens over daadwerkelijke afzet van deelfracties met contractueel bewijs na thermische reiniging en productie van fracties (zoals zand, grind)
- Rechtsvragen: (1) is thermische reiniging met productie van deelfracties via wassen/zeven zelf al niet als 'terugwinning' een definitieve nuttige toepassing? + (2) gaat eis over specifieke info toepassing deelfracties juridisch kader EVOA te buiten?
- Vooralsnog geschorst op grond van belangenafweging

www.vandiepen.com

VANDIEPEN
VANDER KROEF

13

Thermisch gereinigde grond, de oude en de nieuwe situatie

- *Rechtbank Noord-Nederland (25-11-2021); ECLI:NL:RBNNE:2021:5113*
- Problemen met in het verleden thermisch gereinigde grond
- Nieuwe techniek in aanvulling op thermisch reinigen leidt tot beter toepasbare fracties. Zijn dit gezien directe toepasbaarheid nog afvalstoffen?
- Voorlopige voorziening: bevoegd gezag moet oude en nieuwe voorraad goed onderscheiden en het wegwerken van de oude voorraad redelijkerwijs op haalbaarheid beoordelen

www.vandiepen.com

VANDIEPEN
VANDER KROEF

14

Vergaande openbaarheid milieu-informatie in afvalkwesities

- *Rechtbank Midden-Nederland (23-11-2021); ECLI:NL:RBMNE:2021:5715*
- WOB-verzoek van BNNVARA voor informatie over granuliet en toepassing daarvan in waterbestanden
- Bepaalde informatie werd niet verstrekt op grond van 'intern beraad met derden met een eigen belang'
- Rechtbank ziet informatie over de juridische kwalificatie van granuliet als 'milieu-informatie die ziet op emissies in het milieu' in de zin van artikel 19.1a Wet milieubeheer

www.vandiepen.com

VANDIEPEN
VANDER KROEF

15

Geen EVOA, nog wel andere verplichting: begeleidingsformulier

- *Hof Den Haag (15-02-2022); ECLI:NL:GHDHA:2022:359*
- Afvalstoffen van offshore platform nadien vermengd in terminal op vaste land
- Offshore is géén EVOA, maar na vermenging geldt wel de nationale plicht van het begeleidingsformulier
- Geen (voorwaardelijk) opzet

www.vandiepen.com

VANDIEPEN
VANDER KROEF

16

Wel Marpol-verdrag, geen EVOA bij 'produced water'

- *Hoge Raad (14-12-2021); ECLI:NL:HR:2021:1862*
- 'Produced water' komt mee met oppompen olie en is opgeslagen in ballasttank met toevoeging chemicaliën voor bewaring.
- Daarna overladen in zeeschip voor verwerking in Nederland.
- Gelet hierop: geen stof 'directly' afkomstig van offshore exploratie en dus Marpol-verdrag van toepassing.
- Vanwege Marpol is EVOA uitgesloten

www.vandiepen.com

VAN DIEPEN
VAN DER KROEF

17

Verwerkingsstap leidt niet tot ander regime voor overbrenging gemengd stedelijk afval

- *Hof EU (11-11-2021); ECLI:NL:EU:C:2021:912*
- Specifiek regime in artikel 3, lid 5 EVOA voor gemengd stedelijk afval met euralcode 20 03 01: ook bij nuttige toepassing gelden bezwaargronden voor verwijdering
- Bij grensoverschrijdende overbrenging is bezwaar mogelijk op grond van zelfvoorziening en nabijheid als het gaat om gemengd stedelijk afval, ook als dat na een mechanische verwerking geschikt is voor energierterugwinning, waarbij oorspronkelijke eigenschappen van de afvalstof evenwel niet wezenlijk zijn gewijzigd en het gaat om code 19 12 12
- Dus verwerkingsstap is geen uitweg voor artikel 3 lid 5 EVOA

www.vandiepen.com

VAN DIEPEN
VAN DER KROEF

18

Ten slotte, een vooruitblik: circulaire benadering gaat afvalstoffenrecht veranderen

- De inpassing van het Europese afvalstoffenrecht en het nationaal afvalbeleid in het kader van de circulaire economie gaat van invloed zijn op interpretatie van sleutelbegrippen in het afvalrecht
- Zowel in beleid en besluitvorming als in jurisprudentie
- Perceptie van afval verandert. Afval is niet langer iets negatiefs dat overblijft in de reguliere economie, maar afval hoort erbij als finale fase van stoffen en voorwerpen, dan wel geheel circulair
- Bij een geheel circulaire economie is er geen afval meer en dus geen afvalstoffenrecht meer nodig...

www.vandiepen.com

VANDIEPEN
VANDER KROEF

19

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden,
overweging 5.5.
ECLI:NL:GHARL:2018:11244

“De afvalstoffenregelgeving wordt in de praktijk als bijzonder gecompliceerd ervaren”

Mr R.G.J. Laan
r.laan@vandiepen.com

20